

Voorwoord

OP EEN DAG luister ik naar een opera met de wonderlijke naam: *De ring van de neveling*, geschreven door Richard Wagner. Het verhaal gaat over de mooie dochters van vader Rijn die het goud bewaken dat op de bodem van de rivier ligt. Ze moeten vooral uitkijken voor Alberich, een dwerg. Als hij erin zou slagen om het goud te stelen en er een ring van te smeden, dan zal hij de heerschappij over de wereld verkrijgen.

Terwijl de muziek aanzwelt en ik de golven van de rivier bij wijze van spreken kan voelen, denk ik aan de macht die bij goud hoort. En als ik ergens aan denk, denk ik altijd meteen daarna: zou daar misschien een boek in zitten?

Na mijn boek over vulkanen, *Vuur*, lijkt goud me een geweldig nieuw onderwerp. Waar komt het vandaan? Waar kun je het vinden? En niet te vergeten: wat is de geschiedenis van goud? De Egyptenaren, de Inca's, de Ashanti maakten van goud sieraden, kronen en dodenmaskers. Wat heeft geld met goud te maken?

VANAF DIE DAG laat het goud me niet meer los. Het spul zelf is misschien moeilijk te vinden, maar de verhalen over het glanzende metaal liggen voor het oprapen over de hele wereld en verspreid door de hele geschiedenis. En als ik ergens dol op ben zijn het wel verhalen die zich afspelen in een ver verleden, in een land hier ver vandaan.

Gelukkig willen mijn vrouw Trudy, mijn zoon Simon en mijn schoondochter Bree graag meedoen aan de zoektocht. Samen met hen reis ik door Californië, een van de belangrijkste plekken uit de geschiedenis van het goud.

Arend van Dam, 2024

Inhoud

1 Goud	8	21 De kunst van het goudmaken	98
2 Een park in Seattle	13	22 Goudkoorts in Californië	104
3 Hier is geen plaats voor vrouwen	17	23 Sutter's Mill	110
4 Over vulkanen en goud	22	24 De ijzerwinkel in Placerville	117
5 Het oudste goud	28	25 Repelsteeltje	123
6 Een Griekse koning in een Amerikaanse kluis	33	26 Koning Moussa van Mali	128
7 Team Goud	36	27 South Fork Creek (deel 1)	132
8 Paydirt	41	28 Goud zoeken, zo doe je dat!	135
9 El Dorado	44	29 Koning van de Klondike	141
10 Goud geld	48	30 De gevolgen van het zoeken naar goud	145
11 Cottage Grove	53	31 South Fork Creek (deel 2)	150
12 Goud in Egypte	56	32 Eureka!	154
13 Hekanefer, de Nubische prins	60	33 Team Goud rekt zich rijk	157
14 Goudbewerkingen	65	34 Sacramento en San Francisco	163
15 De reis naar Kush	68	35 Het goud van de Azteken	167
16 Yreka	70	36 Het goud van de Inca's	171
17 De grootste goudroof aller tijden	74	37 De Nederlandse zoektocht naar goud	176
18 De allergrootste goudklomp ter wereld	80	38 Een wereld vol goud	182
19 Een meisje, een paard en twintig ezels	86	39 Team Goud maakt nieuwe plannen	187
20 De diepste goudmijn ter wereld	95		

1

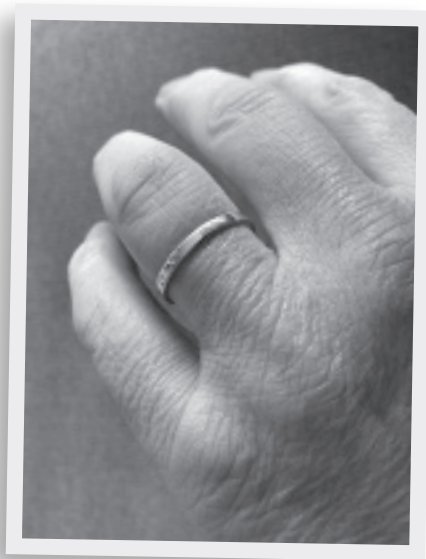
Goud

Om mijn eigen goudbezit te inventariseren hoef ik niet ver te zoeken. Een blik op mijn eigen linkerhand is genoeg. Om mijn ringvinger zit mijn trouwring, het enige voorwerp van goud dat ik bezit.

Of wacht, vroeger had ik ook nog een kies met een hoedje van goud. Ik moet bekennen dat ik nogal van zoetigheid hou. Je kunt mij geen groter plezier doen dan met een boterham met hagelslag. Dan moet je natuurlijk wel regelmatig je tanden poetsen, maar dat vergat ik soms. Oei, gaatjes! Tot de tandarts op een dag zei: 'Vullen heeft geen zin meer. Je krijgt een kroon.' Drie weken later liep ik rond met een kroon van goud. In de tandheelkunde is dan ook heel wat goud gebruikt.

Tot mijn tandarts op een dag zei: 'Die gouden kroon is een beetje versleten. Ik maak een nieuwe voor je.'

'Van goud?'

'Nee, deze rolt straks uit de 3D-printer. Hij is gemaakt van kunsthars.'

Mijn gouden kroon ben ik dus kwijt.

GOUD IS EEN ZACHT metaal. Ik zou met mijn nagel een kras kunnen maken in mijn ring. Maar dat doe ik natuurlijk niet, want dat zou zonde zijn. Goud is kostbaar. Dat komt omdat het zeldzaam is. Het heeft een enorme aantrekkingskracht op mensen. Ook op mij.

Elke week kijk ik op Discovery Channel naar programma's waarin avontuurlijke mensen op zoek gaan naar goud. Zwetend lopen ze door de rode woestijn van Australië met een metaaldetector. Met soepele bewegingen laten ze de schotel boven het rode zand heen en weer zwiepen. De oren gespitst. Ze wachten tot hun apparaat gaat piepen. Het zijn hoge fluittonen die een beetje klinken als een op hol geslagen ambulance. Zodra ze dat gillende fluitsignaal horen, bukken ze en slaan er net zo lang met hun pikhouwelen op los in het zand tot ze triomfantelijk overeind komen. Tussen hun duim en wijsvinger houden ze een *flake*, een *nugget* of een *ripper*, afhankelijk van de grootte van hun vondst.

Het programma *Gold Rush* volgt goudzoekers die in Alaska actief zijn. Met hun gigantische machines halen ze elke week kilo's goud boven de grond. Die kilo's zijn goed voor miljoenen dollars.

Wat me elke week weer opvalt, is dat deze goudzoekers nooit helemaal tevreden zijn. Het had meer kunnen zijn. Misschien ligt er daar in dat riviertje aan de andere kant van de bergen nog wel veel meer van het kostbare spul... Goud maakt hebberig.

Mij maakt het vooral nieuwsgierig. Ik zou weleens willen weten hoe het voelt om goud te vinden. Met twee benen in een beekje staan. Aarde in de goudpan schep- pen, die in beweging brengen, het overtollige zand eruit laten stromen tot er een fijn laagje zwart zand overblijft. En dan begint het turen, want ergens tussen dat zwarte zand zouden een paar spikkeltjes goud kunnen zitten...

ALS JE GOUD wilt vinden, kun je het best op reis gaan naar een plek waar het edele metaal vroeger voor het op- rapen lag. Daarom ben ik samen met mijn vrouw Trudy naar de staat Washington in Amerika gevlogen. Nee, niet naar Alaska. Veel te koud en onherbergzaam. En ook niet naar Australië. Veel te heet en veel te ver.

Onze eerste bestemming is de stad Seattle. Hier is een museum dat het verhaal vertelt van de Amerikaanse goudgeschiedenis. We logeren in een klein stadje, niet ver bij Seattle vandaan, genaamd Snoqualmie. Dat zou in de taal van de oorspronkelijke bewoners 'Mensen van de Maan' betekenen.

In de plaatselijke winkel voor gereedschappen, hobby- spullen en kerstversieringen blijken ze helaas geen

goudpannen te verkopen. En dat is toch echt het basis- gereedschap voor de beginnende goudzoeker.

De eigenaar van de winkel heeft wel goed nieuws. Precies die dag las hij in de krant een artikel over goud in Californië. Tot voor kort lag er een dik pak sneeuw, dat nu begint te smelten. En dat smeltwater neemt kleine beetjes goud van de bergen mee naar beneden.

Californië, dat is de plek waar ik moet zijn! Ik vraag de winkeleigenaar of hij misschien weet waar ergens in Cali- fornië dat verse goud te vinden is.

Hij haalt zijn schouders op. 'Gewoon, ergens in een van de vele beekjes,' zegt hij. 'Maar je moet natuurlijk wel geluk hebben.'

'Dus als ik u goed begrijp, zijn we hier niet op de goede plek?' vraag ik aarzelend aan de winkelier.

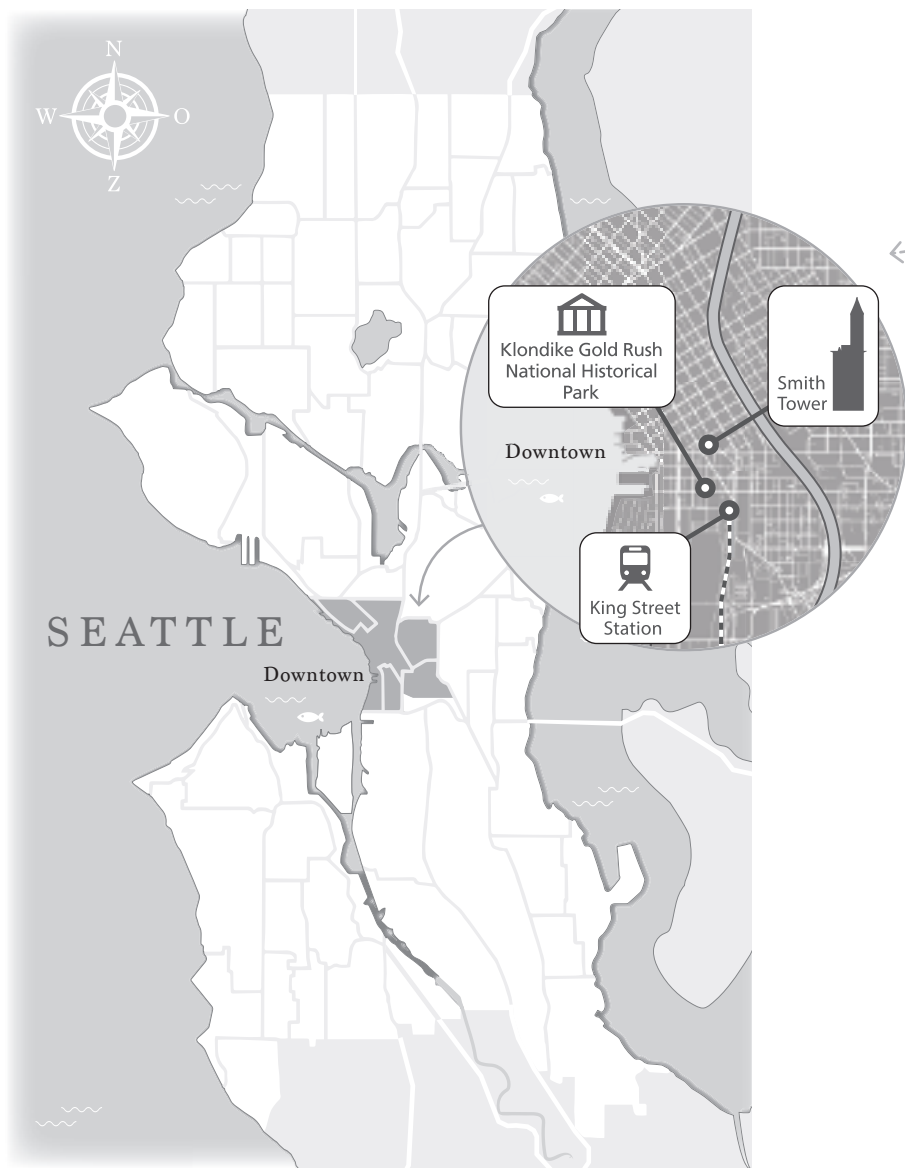
De winkelier schudt zijn hoofd. 'Je zult hier in de buurt geen flinter goud vinden. Maar...'

Ik kijk hem verwachtingsvol aan.

'... vroeger was het hier een en al goud wat de klok sloeg. Zonder de goudkoorts zou de stad Seattle helemaal niet hebben bestaan. Ga maar eens kijken in het Klondike Gold Rush National Historical Park.'

Dat lijkt ons een prima plan. Dat beekje vol goud kan nog wel even op ons wachten.

2

Een park in Seattle

Ik maak me klaar voor een tochtje naar een nationaal park. Rugzak gevuld met broodjes, snacks en waterfles. De wandelschoenen aan. Het is een mooie, zonnige dag. Heel geschikt voor een dagje in de vrije natuur.

Maar tot mijn verbazing stuurt het navigatiesysteem Trudy en mij rechtstreeks de stad Seattle in. Geen park te zien. Nog verbaasder ben ik als de stem zegt: 'Bestemming bereikt.' We staan midden in het centrum van de stad. Alles om ons heen is van steen.

Ik parkeer de auto. Na een poosje ontdek ik op een gebouw van drie verdiepingen hoog een bordje met: KLONDIKE GOLD RUSH NATIONAL HISTORICAL PARK.

Is het hier? Er is in de verste verte geen boom te zien. Geen grasspriet. Geen waterval. Geen rotspartij. Geen picknickplek.

'Zullen we het maar even binnen gaan vragen?' stelt Trudy voor.

Daar legt het meisje achter de kassa geduldig uit waar we zijn terechtgekomen.

'We zijn een museum,' zegt ze. 'Hier vertellen we het verhaal van de goudkoorts die ontstond in 1897. In korte